

debat over de zin van ontwikkelings-hulp Requiem voor de Hulp?

In de Eerste Kamer op 28 november 2005

Tuur Elzinga, coordinator van XminY en organisator van deze bijeenkomst, opent de bijeenkomst met een woord van welkom. Aan de hand van drie inleidingen zou het debat worden gevoerd met drie linkse Kamerleden en de zaal. Van de drie kamerleden hebben Thea Fierens (PvdA) en Sam Pormes (GroenLinks) om dringende persoonlijke redenen af moeten zeggen. Gelukkig is Harry van Bommel (SP) wel van de partij en is de zaal goed gevuld met ter zake deskundig publiek.

Achter de tafel hebben plaats genomen:

- Evelijne Bruning, hoofdredacteur Vice Versa, voorzitter,
- Harry van Bommel, Tweede-Kamerlid voor de SP,
- Theo Ruyter, schrijver van "Requiem voor de Hulp", tevens inleider,
- Lou Keune, inleider over 'omgekeerde ontwikkelingshulp', en
- Francine Mestrum, schrijfster van de "Rattenvanger van Hamelen; wereldbank, armoede en ontwikkeling" en laatste inleider.

De voorzitter legt uit dat iedere inleiding tien minuten zal duren zonder onderbrekingen, daarna heeft het Kamerlid het woord en vervolgens de zaal. Nu vraagt zij Van Bommel waarom er bij de begrotingsbehandeling in de Tweede kamer over o.m. ontwikkelingssamenwerking zo weinig inhoudelijke discussie is. Harry van Bommel legt uit dat dat komt door tijdgebrek. Hijzelf had voor ontwikkelingssamenwerking slechts 4 minuten en heeft een selectie gemaakt van punten waarop hij moties wilde indienen, dan wel ondersteunen. Bij de begrotingsbehandeling is het toch een kwestie van prioriteiten stellen.

Inleiding van Theo Ruyter

(link)

Reactie Van Bommel

Van Bommel deelt veel van de kritiek, maar enige vorm van hulp blijft toch zeker wel nodig voor specifieke onderwerpen zoals HIV/AIDS. Theo Ruyter antwoordt hierop dat de ontvangende kant in dan wel in de 'drivers seat' zou moeten zitten, iets wat meestal niet het geval is.

Vragen en opmerkingen uit de zaal

- hoewel HIV/AIDS ingrijpend is, toch hier niet over praten, want het is een deelaspect. De vragensteller heeft veel ervaring in Afrika opgedaan en wijst erop dat de ontvangende kant niet één geheel is, dat sommigen sabotage plegen bij uitvoering hulp en elkaar tegenspreken en tegenwerken.
- minder weghalen bij de armen, dit gebaseerd op de uitspraken van de Indiase ontwikkelingswerkster Vandana Shiva. Aan de kant van het westen uit elkaar halen de koopmans zaken en daartegenover bijdragen in gezondheidszorg, onderwijs, enz. Het ene bestrijden wil niet zeggen het andere stoppen.

-kan Theo Ruyter vertellen wat er precies mis gaat? Ze geeft een voorbeeld uit de Gazastrook waar een miljoenenbijdrage heel goed heeft gewerkt.

-bemoeienis uit het Westen geeft aan dat onze manier van leven de goede is. Deze arrogantie zou moeten stoppen.

-De voorzitter maakt een samenvatting van vragen en opmerkingen:

- 1.Kernwaarden, het gaat om uitbuiting
- 2.Wat is ontwikkeling? Is dat onze manier van leven?
- 3.Wat gaat er precies mis?
- 4.Afrika is buitengewoon divers, ook binnenslands zijn er belangentegenstellingen.

-Theo Ruyter antwoordt:

- 1.Laten we het eens omdraaien, hoe zou je het vinden als Nederland behandeld werd als ontwikkelingsland?
- 2.Democratisering en goed bestuur worden in Westerse vorm opgedrongen aan ontwikkelingslanden door de Wereldbank,
- 3.Er zijn stukjes aangepakt die goed gegaan zijn, maar we zijn ondertussen doorgegaan met afpakken. We moeten naar het geheel kijken en per saldo zijn de resultaten negatief,
- 4.Tegenstellingen in Nederland zijn indertijd uitgevochten; desnoods moeten we toestaan dat men elkaar de kop inslaat.

-Deelneemster uit de zaal: Wie houdt de multinationals tegen?

-Theo Ruyter: het zijn wel onze mutinationals!

Inleiding van Lou Keune

(link)

Reactie Van Bommel:

Er is een motie in de Kamer ingediend over een onderzoek naar het effect van de inspanningen van de Nederlandse Ontwikkelingshulp. Hij zal er op toezien dat het aspect van de punten die Lou Keune belicht heeft , 'omgekeerde ontwikkelingshulp' en de 'ecologische schuld' daarin worden meegenomen. Hij merkt op dat het debat over andersglobaliseren is stil gelegd en dat zelfs NOVIB niet tegen privatiseren van b.v. water blijkt te zijn.

Vragen en opmerkingen uit de zaal

- microcrediet is dat wel aan te bevelen, is het anders dan ontwikkelingshulp?

- Lou Keune: ook bij microkrediet wordt de context niet meegenomen. Een vrouw zal gesteund worden in een lucratiever handeltje, een andere vrouw legt dan het loodje. Er is een sociaal vangnet om haar op te vangen.

Kleine boeren moeten toch weer concurreren en verliezen de slag tegenover groten. Het alternatief zou zijn de kredieten in te zetten voor zelfvoorziening; een dergelijk systeem ontwikkelen.

- binnen de NGO's is geen kritische houding.

- Lou Keune: ook de geveer van hulp is voor zijn baan afhankelijk geworden van het systeem en verder is er natuurlijk een eerlijk en heilig geloof in het systeem.

- Harry van Bommel: er is een samenwerking tussen de regering en de NGO's. Het heeft iets weg van een complot.

- Lou Keune: je zou de NOVIB-methode moeten verbeteren.

- niet alleen bij NOVIB, er is ook een angst in Den Haag, de Tweede Kamer is er mee debet aan

- Lou Keune:

1. het neo-liberale beleid moet ter discussie komen

2. bij berekening van de liberalisering van de handel blijkt aan consumenten kant een groei maar aan producentenkant een achteruitgang,

3. zaken die makkelijk te organiseren zijn omdat voldoende geld aanwezig is moeten gedaan worden: zoals wereldwijde bestaanszekerheid,

4. we moeten stoppen met liegen

Hij wordt door de voorzitter afgebroken wegens tijdgebrek.

laatste opmerking uit de zaal bij dit blok:

- groepen mensen binnen NOVIB en ICCO hebben wel kritiek.

Inleiding van Francine Mestrum,

(link)

Reactie Van Bommel:

De WTO, IMF en Wereldbank hebben economische kennis over de effecten van hun eigen beleid, maar op dit moment treden er particuliere filantropen op met gebrekkige kennis. Men zou moeten praten met Bono, Geldof en Moniek van der Ven om ze inzicht te geven en tot bezinning te laten komen, want ze wijzen de verkeerde kant op.

Vragen en opmerkingen uit de zaal

-iemand heeft een opmerking over het grote aandeel van vrouwen in de armoede en ook in de oplossing ervan.

-een ander stelt voor ons vooral te richten op bestrijden van multinationals, want zij bedingen de prijzen en mede door hen blijft de steun aan ontwikkelingssamenwerking zo groot.

-binnen internationale organisaties is geen ander initiatief te verwachten.

-binnen eigen organisatie kun je met een ander verhaal komen, echter hoe verkoop je het aan de achterban?

-mondiale herverdeling bereik je niet alleen met de Tobintax (reactie op slot van Francine Mestrum's betoog).

-binnen Oikos een studie gemaakt wordt over de mogelijkheid internationaal belasting te heffen op overschrijding van de duurzaamheid van de atmosfeer.

Opbrengst van die belasting zou ten goede moeten komen aan ontwikkelingslanden.

Voorzitter probeert de spreektijd te bekorten, omdat Harrie van Bommel om kwart over drie weg moet; hierdoor worden we zenuwachtig. De zaal grijpt in: we moeten ruim tijd nemen voor deze discussie want zo vaak komt hij niet voor. Laat Harrie van Bommel gewoon vertrekken.

Dat voorstel wordt geaccepteerd.

-iemand heeft lange tijd in Afrika gewerkt en opgemerkt dat aan de basis (grassroots-level) vele ontwikkelingen plaats hebben vanuit de kracht uit zichzelf. Zij krijgen weinig aandacht in de media, maar zijn er wel.

-als we stoppen met ontwikkelingshulp welke kant beslist dat dan?

-wij worden beïnvloed door onze pers. De rest van de wereld ziet allang dat VS en EU de wereld uitbuiten en het milieu verzieken.

Francine Mestrum:

- veel ontwikkelingshulp gaat nu rechtstreeks naar multinationals als uitvoerders van de 'hulp'. Er is dus een privatisering van de hulp aan de gang.
- Arme vrouwen gelden als de goede armen omdat ze alle werk doen en ook nog micro-credieten systematisch terugbetalen. Maar al is bekend dat ze aan alle kanten gediscrimineerd worden (onderwijs, gezondheidszorg) er blijken geen cijfers te bestaan over hun inkomensachterstand.
- Ontwikkeling in landen moet inderdaad van binnenuit groeien; m.n. de UNCTAD houdt dat bij,
- Ontwikkelings-NGO's uiten hun kritiek wel in hun rapporten, maar niet naar hun publiek van wie ze donaties moeten krijgen.

Conclusies tot slot

Evelijne Bruning:

- veranderen van het neo-liberale beleid,
- tegenstellingen in ontwikkelingslanden aan hen over laten, desnoods elkaar de kop inslaan,
- internationaal basisbehoeften/bestaanszekerheid financieren,
- internationaal belastingen gaan heffen,
- Borsato inzetten tegen multinationals.

Lou Keune:

- onze eigen kijk en onze eigen cultuur ter discussie stellen,
- discussie nodig over economische groei,
- niet denken in termen van wij ontwikkeld en zij onontwikkeld, herken ieders eigenheid,
- eigen taboes op een rijtje zetten.

Theo Ruyter:

- hulp eindig maken,
- primair in eigen land aan de slag,
- ook aan de 'andere' kant klinkt het signaal: stik maar met je hulp!

Francine Mestrum:

- de eenzijdige kijk wordt gevoed door de media,
- moreel kan men niet tegen de millenniumdoelen zijn,
- politiek moet men dat wel zijn.

Tuur Elzinga sluit af.

Hij heeft zo juist op de gang met iemand gesproken die weg moest en teleurgesteld was in dit debat omdat er geen alternatieven zijn aangedragen. Voor Tuur Elzinga is dat een teken dat er een vervolg op deze bijeenkomst moet komen. Hij nodigt ieder uit, tijdens de borrel hierna, zijn/haar naam op een presentielijst te zetten. Dan kan zo'n vervolg georganiseerd worden. Tenslotte dankt hij de voorzitter, de inleiders en de zaal voor de betrokken deelname aan de discussie.